

Endurskoðuð áætlun um eftirlit með áhrifum
vinnslu á jarðhitasvæðum í Kröflusvæði og
Bjarnarflagi með hæðar- og
þyngdarmælingum

Hjálmar Eysteinnsson, Theódór Theódórsson

Greinargerð HE-ThTh-94-04

**Endurskoðuð áætlun um
eftirlit með áhrifum vinnslu á jarðhitasvæðunum í Kröflusvæði og Bjarnarflagi
með hæðar- og þyngdarmælingum.**

1. Inngangur

Í greinargerðinni "Eftirlit með áhrifum vinnslu á jarðhitasvæðunum í Kröflusvæði og Bjarnarflagi með hæðar- og þyngdarmælingum" (HE-94/03) var lagt til að mælt yrði í 97 mælipunktum. Við frekari umræður var það mat Landsvirkjunarmanna að fækka þyrfti mælipunktum umtalsvert vegna kostnaðar. Er því hér lagt til að mælt verði í samtals 55 mælipunktum, og er það talið lágmark vegna vinnslueftirlitsins á þessum svæðum.

2. Áætlað mælinet

Við eftirfarandi áætlað mælinet er tekið mið af eftirfarandi forsendum:

- Viðmiðunarpunktur hæðarmælinga verði FM1 sem staðsettur er við Laxá. Þetta er sami viðmiðunarpunktur og eldri mælingar miðast við. Tenging þessa punkts við KÓNGSP. (Reykjahlíð) verði framkvæmd á sama hátt og áður hefur tíðkast, það er með vatsborðsmælingu á Mývatni þegar veður leyfir.
- Viðmiðunarpunktur þyngdarmælinga verði FM5224, á Húsavíkurflogvelli, sem er sami fastpunktur og eldri þyngdarmæligögn miðast við. Þessi punktur verði tengdur við nokkra mælipunkta á Kröflusvæðinu.
- Mældar verði tvær "langar" línur þvert yfir Kröflu svæðið, sem ná örugglega vel út fyrir jarðhitasvæðið í Kröflu. Önnur, N-S lína, frá fastmerki FM115, upp eftir Hlíðardal, gegnum jarðhitasvæðið og um 2 km norður fyrir Gaddabungu. Hin línan, A-V lína, verði þvert á fyrri línuna og nær frá Jörundi í austri, þvert yfir aðal vinnslusvæðið í Suðurhlíðum Kröflu og Leirbotnum, yfir suðurenda Leirhnjúks, um það bil þar sem miðja mestu hæðarbreytinga var á umbrotatímanum frá 1975-1985, og vestur fyrir Kröflu öskjuríman við suðurenda Gæsafjalla.
- Stutt A-V lína yfir vinnslusvæðið í Hvíthólum. Fjórir punktar bætast við vegna þessarar mællínu.
- Þar sem Bjarnarflag er álitlegt jarðhitasvæði til frekari nýtingar í framtíðinni, er hér mælt með að sett verði upp mælinet umhverfis Bjarnarflag og það mælt til að fá viðmiðunargrunn áður en hugsanleg frekari nýting hefst þar. Mælt verði eftir tveim krosslínnum sem fara þvert yfir Bjarnarflag að viðbættum nokkrum punktum jafndreifðum umhverfis Bjarnarflag. Önnur línan liggur A-V, frá KÓNGSP., yfir Námskarð og austur fyrir punkt FM115. Þessa línu þarf hvort sem er að mæla til að ná tengingu Kóngspunkts við Kröflusvæðið. Hin línan er NS lína frá um 1 km sunnan við suðurenda Námafjalls, yfir Bjarnarflag og um 2 km norður fyrir veg. Samtals eru það 5 punktar sem þarf að mæla aukalega vegna eftirlits við Bjarnarflagssvæðið.
- Þar sem því verður við komið, eru notuð fyrirliggjandi fastmerki og helst þar sem áður hefur verið bæði hæðar- og þyngdarmælt, og sem oftast. Einungis þau eldri fastmerki sem hafa góða tengingu við klöpp eru valin, og helst þau merki sem eru með áreiðanlegri merkingu. Best er að vanur landmælingarmaður velji staði fyrir ný merki.

Samkvæmt ofangreindum forsendum hefur mælinetið sem sýnt er á mynd 1 verið valið. Samtals eru þetta 55 punktar þar af er gert ráð fyrir 12 nýjum fastmerkingum. Skrá yfir þessa punkta er að finna í meðfylgjandi töflu.

Lagt er til að ofanskráð mælinet verði tengt GPS mælineti Norrænu Eldfjallastöðvarinnar (sjá mynd 2) með tengingum í þrjá punkta sem staðsettir eru í Hlíðardal. Þar sem þessir þrjú punktar eru mjög nærri mælinunni upp Hlíðardal bætist óverulegur kostnaður við vegna hæðarmælingar og ekki er gert ráð fyrir að þyngdarmælt verði í þessum punktum. Með nákvæmum GPS mælingum er hægt að mæla hæð með innan við 1 cm nákvæmni, og tekur sólarhring að mæla hvern punkt.

3. Kostnaðar- og framkvæmdaráætlun

Í eftirfarandi kostnaðaráætlun er miðað við gildandi gjaldskrá Orkustofnunar. Virðisaukaskattur er ekki innifalinn. Nákvæm kostnaðaráætlun um úrvinnsla hefur ekki verið gerð.

3.1 Undirbúningur og útsetning nýrra fastmerkja

Áður en mælingar hefjast er rétt að búið verði að finna alla eldri fastpunkta og ástand þeirra kannað. Einnig að staðsetja þá með GPS tæki (nákvæmni um 50 m) og ljósmynda punktanna, þannig að mælímenn eigi auðveldara að finna punktana þegar að mælingu kemur. Samtals er reiknað með setja þurfi út 11 ný fastmerki. Búast má við að þessi athugun og útsetning fastmerkja taki fimm daga fyrir einn mann. Kostnaður er því:

Athugun og útsetning fastmerkja	5 d, 13 klst/dag, 2806 kr/klst	182.390
GPS tækjaleiga	5 d, 5790 kr/dag	28.950
Fæði og húsnæði	5 d, 7865 kr/dag	39.325
Bíll	5 d, 7363 kr/dag	36.815
Flugfar	14.207 kr/miða	14.207
Greinargerð	20 klst, 2806 kr/klst	56.120
Samtals		357.807

3.2 Hæðarmælingar

Miðað er við að mælt sé á eftirfarandi mælinum:

Frá Laxárbrú (FM1) í vatsborð Mývatns og frá vatnsborði við Reykjahlíð í Kóngspunkt	3 km
Frá Kóngspunkti, um Námaskarð og 2k austur fyrir vegamót inn Hlíðardal	9 km
N-S lína um Hlíðardal og norður fyrir Gaddabungu	14 km
A-V lína þvert yfir vinnslusvæðið, frá Jörundi að suðurenda Gæsafjalla	12 km
A-V lína um Hvíthóla	4 km
N-S lína yfir Bjarnarflag	5 km
Samtals	47 km

Við fínhallamælingar af þessu tagi ($\pm 0.4\text{mm/km}$) er miðað við að fastmerki séu með um eins km millibili. Afköstin eru 2-3 km/dag til jafnaðar við þökkaleg skilyrði. Alls mun verkið taka um 25 mælidaga fyrir þrjú menn.

Undirbúningur í bænum og ferðir	2d, 8 klst/dag, 2806 kr/klst	44.896
Mælingamaður	25 d, 13 klst/dag, 2806 kr/klst	911.950
Tveir aðstoðarmenn	25 d, 13 klst/dag, 1572 kr/klst	1021.800
Fallmælir	25d, 1934 kr/dag	48.350
Flugfar	3 miðar, 14.207 kr/miða	42.621
Fæði og gisting	3 menn í 25 daga, 7865 kr/dag	589.875
Bíll	25 d, 7363 kr/dag	184.075
Tafir vegna veðurs	5d, 8 klst/dag, (2806+2*1572)kr/klst	238.000
Samtals		3.081.567

3.3 Þyngdarmæligar

Staðsettar verði þrjár svæðisbundnar grunnstöðvar með tengingu við landnetspunkt á Húsavskurflugvelli. Reiknað er með að þessi tenging taki einn dag með fjórum ferðum til og frá Húsavík. Að meðaltali má búast við að hægt sé að þyngdarmæla 12 punkta á dag þar sem hægt er að keyra að fastmerkjum, og um 8 punkta á dag þegar gengið er á milli punkta. Miðað er við að hver punktur sé tvímældur og a.m.k. 4 viðkomum á svæðisbundinni grunnstöð yfir daginn. Reiknað er með 14 klst vinnudegi. Því taki mælingar 7 daga. Að auki verður að gera ráð fyrir að á þessum tíma verði ekki hægt að mæla í einn dag vegna veðurs eða annara tafa.

Undirbúningur í bænum of ferðir	2 d, 8 klst/d, 2806 kr/klst	44.896
Mælingavinna	7 d, 14 klst/dag, 2806 kr/klst	274.988
Tafir v/veðurs	1d, 8klst/dag, 2806 kr/klst	22.448
Bíll	7 d, 7363 kr/dag	51.541
Fæði og gisting	7 d, 7865 kr/dag	55.055
Tækjaleiga	7 d, 11.630 kr/d	81.410
Flugfar		14.207
Samtals		544.545

3.4 Heildarkostnaður

Samkvæmt ofanskráðu er heildarkostnaður við mælingar 3.983.119 kr. Búast má við að kostnaður við úrvinnslu ofangreindra mælinga, auk samantektar og úrvinnslu eldri gagna og skýrsluskrafa sé ekki undir 300 tímum eða um 850 þ.kr.

Heimildir

Hjálmar Eysteinnsson 1994. *Eftirlit með áhrifum vinnslu á jarðhitasvæðunum í Kröflusvæði og Bjarnarflagi með hæðar- og þyngdarmælingum*. Greinargerð. HE-94/03.

Hjálmar Eysteinnsson Orkustofnun

Theodor Theodórsson Landsvirkjun

Tafla 1. Áætlaðir fastpunktar vegna vinnslueftirlits.

Fastmerki	Lambert hnit		Áður hæðarm. fjöldi	Áður þyngdarm. fjöldi
	A-V	N-S		
FM115	444893.	572420.	57	77
FM1	460179.	565647.	5	1
FM5595	443401.	580223.	43	67
FM5596	443405.	579475.	55	53
FM5597	443552.	578525.	57	314
FM5598	443565.	577576.	57	53
FM5599	443730.	576112.	55	47
FM5600	444092.	575547.	55	42
FM5603	447658.	571800.	34	43
FM5604	449339.	572049.	33	35
FM5670	443126.	580976.	34	4
FM5671	442718.	581932.	30	40
FM5672	441649.	583303.	4	33
FM5677	444002.	580412.	30	44
FM5684	442157.	579110.	12	33
FM5685	441570.	578921.	12	29
FM5689	443257.	579891.	5	3
FM5691	439861.	578402.	0	23
FM5697	444488.	574603.	56	56
FM5698	444531.	573988.	56	40
FM5699	444436.	573087.	56	41
FM6412	448293.	572023.	34	31
FM6414	456572.	564215.	24	7
FM7026	443423.	579059.	13	0
GBH7	446692.	571851.	34	6
HL35	443548.	577153.	2	2
K89	445900.	572707.	1	0
KJ2	438818.	578063.	0	0
KK1	446339.	572192.	27	55
KK20	448923.	572061.	2	3
KK3	447835.	573950.	0	13
KK4	448001.	571906.	26	24
KK6	447058.	571733.	8	3
KÓNGSP.	450045.	572126.	34	2
KS11	447051.	570841.	0	8
KS2	446727.	569977.	0	10
KV12	444945.	580528.	3	30
KV8	445641.	580437.	28	37
OS7158	444963.	577349.	1	1
OS7160	444229.	577418.	1	1
OS7163	442834.	577089.	1	1
OS7165	441667.	576878.	1	1
SL19	447601.	580902.	0	5
Nýr punktur, vesturhlífum Kröflu				
Nýr punktur, vesturhlífum Kröflu				
Nýr punktur, við Hrafninnusker				
Nýr punktur, Norður af FM5672				
Nýr punktur, vestur af Gaddabungu				
Nýr punktur, um 1km autan við FM115				
Nýr punktur, um 2km autan við FM115				
Nýr punktur, austan við KV8				
Nýr punktur, vestan við SL19				
Nýr punktur, vestan við SL19				
Nýr punktur, milli KS3 og FM5603, norðan við Bjaranrflag				
Nýr punktur, sunnan við Námafjall				

Mynd 2

- Fastmerki Orkuskiðfunnar
- Málmet Norrenu Eldfjallaskiðfunnar.

